

Evaluering af den internationale dimension i folkeskolen

Lærerne i folkeskolen har gennem mange år haft til opgave at undervise i internationale forhold. Det er sket med udgangspunkt i gældende lovttekster for fag og obligatoriske emner og inspireret af vejledninger mv. I "den blå betænkning" fra 1961 stod der: "Ved siden af opdragelsen på nationalt grundlag må der sættes stærkt ind for at fremme børnenes sans for international forståelse og for det mellemfolkelige arbejde".

I folkeskoleloven fra 1993 står der i § 1, stk. 3, at "folkeskolen skal gøre eleverne fortrolige med dansk kultur og bidrage til deres forståelse for andre kulturer". Folkeskolen som helhed er dermed forpligtet til at inddrage internationale perspektiver og aspekter på en måde som lever op til denne formålsformulering.

I 1996 gav den daværende undervisningsminister Folketinget en redegørelse for hvad regeringen "agter at gøre for at styrke befolkningens internationale erfaringer, viden og kompetence gennem alle dele af vort uddannelsessystem". Redegørelsen og den tilhørende folketingsdebat resulterede i et strategioplæg fra ministeriet om udvikling af den internationale dimension i uddannelserne. I 1998 blev der udsendt et inspirationshæfte på folkeskoleområdet hvor der med udgangspunkt i de eksisterende faghæfter blev givet eksempler på den internationale dimension i undervisningen.

Begrebet "den internationale dimension" blev således indført i folkeskolen af ministeren efter at loven fra 1993 konkret var udmøntet i fagformål, centrale kundskabs- og færdighedsområder og vejledende læseplaner. Dimensionen var derfor ikke omtalt i de dengang gældende faghæfter på linje med de øvrige tværgående dimensioner – den praktisk-musiske dimension, det grønne islæt og it. Den internationale dimension er derfor heller ikke på samme vis som de øvrige dimensioner direkte med i "Klare Mål".

En forundersøgelse peger blandt andet på at arbejdet med den internationale dimension i undervisningen er præget af ildsjæle, og at det i høj grad er op til den enkelte skole, lærer og leder at inddrage dimensionen. Forundersøgelsen viser at skolerne ofte kan finde det internationale i det nationale ved at udnytte mulighederne når elever fra mange forskellige kulturer er samlet på fx en skole eller i en nabokommune. Forundersøgelsen viser også at lokale mål og indsatsområder i vidt omfang er styrende for indhold og forståelser af begrebet.

Evalueringsområde

Med Handlungsplan 2002 igangsætter Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) en evaluering af den internationale dimension i folkeskolen. Evalueringen omfatter undervisningen i folkeskolens 1. til 9. klasse. Den internationale dimension inddrages i flere forskellige faglige og pædagogiske sammenhænge, og evalueringen er derfor ikke knyttet til bestemte fag eller obligatoriske emner.

Dato
01.10.2002

Ref
pmj

Jnr
2001-41-16

Side
1/5

Kommuner og Undervisningsministeriet inddrages i det omfang det er nødvendigt for at tilgodese formålet med evalueringen.

Evalueringen tager udgangspunkt i at international dimension er omfattet af følgende vilkår:

- Folkeskolens overordnede formål.
- Begrebet kan ikke findes direkte i de nyeste fagbeskrivelser.
- Begrebet "international dimension" er ikke entydigt defineret fra central side.
- Begrebet "international dimension" er ikke et krav, men en opfordring og en national forventning.
- Et internationalt perspektiv er ofte til stede i folkeskolen når elever fra flere forskellige kulturer er samlet i klassen eller på skolen.

Evalueringens formål

Formålet med evalueringen er at identificere og vurdere væsentlige aspekter der har betydning for at den internationale dimension bliver inddraget og udviklet i undervisningen i overensstemmelse med nationale forventninger, mål for fagene samt lokale mål og vilkår. Evalueringen gennemføres på otte skoler i otte kommuner.

Det sker ved at sætte fokus på tre niveauer:

- det formelle grundlag
- praksis på skolerne
- elevernes oplevelser og opfattelser.

En tværgående analyse vil afdække vekselvirkninger mellem disse niveauer.

Til brug for andre skolars arbejde med at udvikle den internationale dimension vil evalueringen introducere kendetegn der har betydning for arbejdet med den internationale dimension. Dette sker på baggrund af vilkår og praksis i de otte kommuner og skoler.

Evalueringen bliver gennemført med henblik på at udarbejde fremadrettede anbefalinger der kan inspirere og befordre arbejdet med den internationale dimension både på de involverede skoler og alle øvrige skoler i Danmark.

Evalueringen vil på de tre niveauer fokusere på:

Det formelle grundlag for undervisningen

Hvilken betydning og effekt har nationale mål og intentioner for den internationale dimension i undervisningen, og hvordan bliver de omsat til praksis af kommuner, skoler og lærere?

Evalueringen vil blandt andet fokusere på hæmmende og fremmende aspekter i de otte kommuner i forhold til mål, indsatsområder og udviklings- og spredningsstrategier.

Praksis

Hvad har betydning for måden hvorpå man arbejder med den internationale dimension på skolerne og i undervisningen?

Evalueringen vil blandt andet fokusere på hæmmende og fremmende aspekter på de otte skoler i forhold til undervisningens tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering, ledelse, samarbejde og organisering samt den flerkulturelle klasse og skole.

Elevernes oplevelse af undervisningen

Hvad betyder den internationale dimension for eleverne, og hvad oplever de at få ud af undervisningen?

Evalueringen vil blandt andet fokusere på elevernes oplevelser og opfattelser i forhold til undervisningens indhold og metoder og på hvilke fremtidsperspektiver eleverne ser i forhold til arbejdet med den internationale dimension.

Organisation

Evalueringsgruppen har ansvaret for evalueringens vurderinger og anbefalinger. Igennem en analyse og tolkning af det indsamlede dokumentationsmateriale skal evalueringsgruppen konkludere og komme med anbefalinger i relation til evalueringens formål.

Tilsammen skal gruppen i relation til evalueringens formål have viden om og erfaringer med:

- organisation og ledelse på skole- og/eller kommuneniveau
- sammenhænge mellem nationalt niveau, kommunalt niveau og praksisniveau
- undervisning
- projektstyring og gennemførelse
- vilkår og muligheder på skoler med flere kulturer samlet
- forskning og uddannelse
- internationalt samarbejde
- vilkår i et andet nordisk land.

Evalueringsinstituttets projektgruppe har det praktiske ansvar for evalueringen og skal desuden sikre at der anvendes hensigtsmæssige og pålidelige metoder i evalueringsprocessen. Projektgruppen yder sekretariatsbistand til evalueringsgruppen og står for udarbejdelsen af den endelige rapport.

Evalueringemetode

Evalueringen vil give et kvalitativt indtryk af hvordan der bliver arbejdet med den internationale dimension på otte af landets folkeskoler. De nationale faglige beskrivelser er grundlaget, men evalueringen vil i vidt omfang tage udgangspunkt i de lokale målbeskrivelser. De involverede skoler vil blive behandlet som cases og der vil blive fremhævet aspekter som har betydning for arbejdet med den internationale dimension. I den forbindelse vil der ske en vurdering af de enkelte skolars praksis.

I evalueringen vil eleverne blive involveret på en måde så de får mulighed for at udtrykke deres opfattelser og oplevelser af undervisning og læring i relation til den internationale dimension.

Forundersøgelse

Projektgruppen har som grundlag for kommissoriet gennemført en forundersøgelse bestående af litteraturstudier, studier af materiale fra Undervisningsministeriet, skolebesøg og interview med interessenter og eksperter. Formålet har været at sikre at evalueringen rettes mod rele-

vante forhold og problemstillinger. I forundersøgelsen er det konstateret at der findes aktuelle undersøgelser af den internationale dimension. Resultaterne fra disse undersøgelser vil blive inddraget i evalueringen.

I forbindelse med forundersøgelsen er der gennemført en totalundersøgelse på kommunalt niveau. I denne undersøgelse er kommunernes arbejde med mål, indsatsområder mv. kortlagt.

Selvevaluering og redegørelser

Der gennemføres selvevalueringer på otte udvalgte skoler fordelt over hele landet. De otte skoler er udvalgt på baggrund af kommuneundersøgelsen der blev gennemført i forbindelse med forundersøgelsen. De otte skoler er alle kendetegnet ved at de har erfaringer med at inddrage den internationale dimension i undervisningen.

EVA udarbejder en vejledning til selvevaluering til de deltagende skoler. Vejledningen skal give de deltagende skoler mulighed for:

- at beskrive aspekter der er nævnt i evalueringens kommissorium, og reflektere over deres betydning for skolernes praksis
- at vurdere behov og muligheder for at styrke arbejdet med den internationale dimension for dermed at udvikle skolernes praksis på området
- at udarbejde en selvevalueringsrapport som belyser aspekterne nævnt under evalueringens formål med henblik på at give evalueringsgruppen et dokumentationsgrundlag at arbejde ud fra.

Skolerne får en tilbagemelding på selvevalueringsrapporterne som en del af rapportens samlede dokumentationsmateriale.

Elever på hver skole supplerer den selvevaluering lærerne gennemfører ved at svare på et spørgeskema og deltage i interviews.

Skolens ledelse og den kommunale forvaltning vil blive bedt om at beskrive og forholde sig til dele af praksis vedrørende den internationale dimension med henblik på at bidrage med oplysninger om vilkår og rammer der har betydning for undervisningen.

Derudover vil Undervisningsministeriet blive bedt om at udfærdige en redegørelse om strategi, styringsmuligheder, praksis, opfølgning mv.

Skolebesøg

I forlængelse af selvevalueringen besøger medlemmer fra evalueringsgruppen og projektgruppen de deltagende skoler. Med udgangspunkt i selvevalueringer og andet skriftligt materiale bliver der gennemført interview med lærere og ledere samt den kommunale forvaltning der har ansvaret for skoleområdet i den pågældende kommune.

Som et led i EVA's metodeudvikling vil der blive arbejdet med at udvikle en metode til at evalueringssgruppen kan interviewe en elevgruppe på hver af de otte skoler. Interviewene gennemføres i forbindelse med skolebesøgene.

Undersøgelser

EVA gennemfører en kvantitativ elevundersøgelse for at supplere skolernes selvevaluering.

Formålet med elevundersøgelsen er at indsamle viden om hvordan eleverne oplever og opfatter arbejdet med den internationale dimension. Herunder bliver der blandt andet fokuseret på elevernes udsagn om styrker og svagheder, hvad der har gjort størst indtryk, og hvad eleverne mener de kan bruge deres erfaringer fra undervisningen i den internationale dimension til.

Undersøgelsen forventes gennemført som en elektronisk baseret spørgeskemaundersøgelse på 6. - 9. klassetrin på de otte skoler. På baggrund af undersøgelsen udarbejdes et skriftligt oplæg som evalueringsgruppen tager udgangspunkt i ved de interview der bliver gennemført på skolebesøgene.

Høring og opfølgning

Inden evalueringsgruppen offentliggør evalueringsrapporten, vil de involverede institutioner få lejlighed til gennem en skriftlig høring at rette faktuelle fejl og udtale sig om evalueringsrapportens konklusioner og anbefalinger.

Tidsramme

Evalueringen sættes i gang i 4. kvartal 2002. Den endelige rapport afleveres til bestyrelsen for EVA senest i 4. kvartal 2003.